

IDŐSÖDŐ FOGYATÉKOS SZEMÉLYEK

Dr. Horváth László

Új paradigmák: A 20. század végén és különösen az ENSZ 2006. évi Fogyatékossággal élő személyek jogairól szóló egyezményében új paradigmák fogalmazódtak meg a fogyatékos személyek és a társadalom viszonyáról. A fogyatékoság egy változó fogalom. A fogyatékoság a fogyatékosággal élő személyek és az attitűdbeli, illetve a környezeti akadályok kölcsönhatásának következménye, amely gátolja őket a társadalomban való teljes és hatékony, másokkal azonos alapon történő részvételben. A fogyatékoságügy középpontba állítása a fenntartható fejlődés releváns stratégiáinak szerves részét képezi. A dokumentum felhívja a figyelmet, hogy bárkinek a fogyatékoság alapján történő hátrányos megkülönböztetése az emberi személy veleszületett méltóságának és értékének megsértése. A fogyatékosággal élő személyek ugyanúgy sokfélék, mint az ép emberek. Valamennyi fogyatékosággal élő személy, beleértve a fokozottabb támogatást igénylő személyt, emberi jogainak előmozdítása és védelme szükséges.

Életkori változások: Mi változott és miért változó a fogalom maga is? A fogyatékoság fenti megközelítése alapján a fogyatékoság nyitott fogalom, az egyén és környezetének állandó változásában nem lehet egy taxatív felsorolással helyettesíteni. Veleszületett és szerzett problémák egyaránt lehetnek. Életkor alapján nem lehet vonalat húzni fogyatékos és nem fogyatékos személy között. Egy 339 fős mintán végzett kutatás során fogyatékos gyermekkel rendelkező családokat kérdeztünk meg. A legidősebb gyermek 59 (!) éves volt. Idősödik a társadalom, hosszabb életűek a fogyatékos személyek is, erre fel kell készülnie mindenkinek. A fogyatékosági támogatásban részesülők száma ezt jól mutatja. A támogatásban részesülők száma nőtt, de csak az idősebb korosztályban. 2003- hoz képest 2009-re 36%-kal a 62 éves korosztály esetében. /Forrás: Magyar Államkincstár./ A 18-29 éves korosztálynál semmivel nem nőtt a számuk.

Következtetések: Az idősödő fogyatékos személyek segítése mennyiségi és minőségi javulást igényel. Több ellátási kapacitásra van szükség a családokon és az intézményeken belül. Tartalmában a gyermekekre épülő szolgáltatások mellett az idősebb korosztály szükségleteire is kell építeni. Több intézményben óvónő, gyógypedagógus áll rendelkezésre az idősebb korosztályt is ismerő szakember helyett. Az intézmények épülete is tükrözze az idősebb korosztály megjelenését: házaspárok elhelyezése, normalizált, életciklusnak megfelelő terek. Szolgáltatások láncolatára van szükség: egyszeri és folyamatos szükséglet feltárás, ennek megfelelő, adekvát szolgáltatások, a változások követése és a szolgáltatások ez irányú változtatása. Az egyszer megállapított szolgáltatás nem lehet örök érvényű. A családban biztosítani kell a helybe vitt szolgáltatásokat, az intézményekben pedig a családi és környezeti kapcsolatok fenntartását. Szakmai és jogalkotói feladat az időseket érintő fogalmak tartalmának összehangolása, továbbfejlesztése: fogyatékos vagy súlyosan fogyatékos személy, rokkant- rokkantnyugdíj, idős fogyatékos személyek foglalkoztatása, kizáró gondnokság a nemzetközi egyezmény tükrében, ésszerű alkalmazkodás, egyetemes tervezés elve és gyakorlata.